

РОЗДУМИ ПІСЛЯ ПЕРЕПОХОВАННЯ ІВАНА ДМИТРОВИЧА СІРКА У 2000 РОЦІ

Невблаганний плин часу. Ще зовсім недавно відбулося перепоховання кошового отамана Івана Дмитровича Сірка, а вже сплигло 5 років. І під час підготовки до перепоховання, і робіт по вилученню останків, привезення черепа і саме перепоховання багато в чому окутані всілякими домислами, вигадками, таємницями, плітками... Чого тільки не довелося почути в ті часи. І ось з позиції певного часу виникла потреба опублікувати матеріали того недалекого 2000-го року.

Моїми співрозмовниками тоді були: М.Г. Круковець – голова робочої групи по підготовці до поховання кошового отамана І. Д. Сірка, на той час – перший заступник голови райдержадміністрації; В. А. Ромашко – доцент ДДУ, кандидат історичних наук; М.П.Жуковський – заступник директора Нікопольського державного краєзнавчого музею.

Окремі міські газети припустилися у своїх публікаціях поширювання всіляких чуток. На зразок, череп І.Сірка хочуть продати за мільйон доларів, практично в труні немає нічого від І. Сірка, все замінено – ці нісенітничі розвіюються одразу, коли спілкуєшся із членами робочої комісії, до складу якої входив і автор цих рядків. Кожен член комісії мав свої завдання, сві повноваження. Але найбільш прискіпливо, документально працював М.П.Жуковський. Ось саме у цій непростій ситуації Мирослав Петрович занотовував, складав протоколи і просив членів комісії одразу їх підписати.

Напруження, яке створила одна газета міста навколо перепоховання, мала свій результат: потрібна була чітка документація. Сьогодні вже можна розкрити деякі карти того часу.

Останки І. Д. Сірка, коли були вилучені із могили, були упаковані і сургучем опломбовані у спеціальних ящиках і зберігалися вони у сейфі районної санстанції, а коли привезли череп і решту останків І. Д. Сірка, все було перевезено у райвідділ міліції у дубовій труні, яке виготовило НВО “Ера” (директор С. Столбченко), і науковий співробітник музею В. А. Ромашко виклав останки І. Д. Сірка.

Труна із залишками І. Д. Сірка так і перебувала у райвідділі міліції до дня перепоховання. Вранці 19 серпня 2000 р. труну було доставлено у Будинок культури села Капулівки, де вона була виставлена для прощання. Священники української православної церкви Київського патріархату здійснили відспівування, представники громадськості тримали почесну варту.

У чітко визначений час труну було доставлено до Меморіального комплексу, де і відбулося перепоховання.

Всі наявні останки І. Д. Сірка були предані за християнськими звичаями землі. Вважається, що коли останки кошового отамана знайдуть своє постійне місце, в Україну прийде злагода, піднесення і настане час великої злуки і благодаті.

П’ять років, що минули, підтвердили, що проведена велика і копітка робота по перепохованню І. Д. Сірка була потрібна, вона зняла у деяких політиків козирні карти про те, що в Україні не дбають про пращурів, про національне відродження, про нашу минувшину.

Що ж говорили посадовці, вчені, історики про перебіг подій часу перепоховання І. Д. Сірка?

Микола Гнатович Круковець: “Робоча група по перепохованню була створена згідно із розпорядженням голови райдержадміністрації В. Євтушенка. До її складу увійшли представники різних політичних течій та інституції. Ось повний склад цієї групи: С.П. Воронов – заступник голови райдержадміністрації, П.Є. Андіанов – завідувач відділу культури райдержадміністрації, М.П. Жуковський – заступник директора краєзнавчого музею, О.П.Мільченко – начальник міськрайонного управління СБУ у Дніпропетровській області, В. М. Петечко – начальник райвідділу міліції УВС у Дніпропетровській області, В.П. Глядченко – головний редактор газети “Південна зоря”, В. Доброхотов – представник гетьмана України у Нікопольському регіоні, І.Л. Тарасенко – заступник головного санітарного лікаря району, М.І. Нетреба – заступник голови районної ради.

Група мала забезпечити вилучення останків І.Д. Сірка із могили, доставку частин останків і черепа із музею Д. Яворницького, всебічно сприяти і організувати схоронність їх, а потім і перепоховати. Із цим завданням робоча група справилася.

Історія життя, смерті і післясмертного часу І. Д. Сірка досить багата. Ми прагнули зробити все, аби врешті-решт за християнськими звичаями предати землі всі наявні останки, щоб вгамувалася душа великого полководця, політика і отамана. Отримані ним у битвах 55 перемог свідчать про величність цієї постаті.

Ми сьогодні приходим до логічного завершення багаторічної роботи по допохованню останків І. Д. Сірка.

Робоча група здійснила все, щоб унеможливити всілякі спекуляції навколо цього великого заходу. Ми зробили те, що вимагає від нас історія і вічна пам'ять про цю велику людину.

Група працювала відкрито, все, що робилося, доносилося через ЗМІ до широкого загалу. Робоча група повністю виконала своє призначення після опускання труни з останками у могилу”.

Володимир Андрійович Ромашко, доцент Дніпропетровського державного університету, кандидат історичних наук: “Необхідність роботи археологів на пам'ятнику І.Д. Сірка був викликаний тим, що саме могила є пам'ятником археології. Це древня могила. Її вік близько 5 тисяч років, епоха ранньої бронзи. Щоб докласти череп та інші кістки, треба було різати насип кургану.

Спочатку думалося вийти в бокову стінку склепа і допоховати череп та інші кістки. В процесі роботи виявилось, що можна виконати більш об'ємні роботи. Знизу склеп не був забетонований і ми вирішили вилучити останки, оскільки труна практично вже повністю згнила.

Складений склеп у 1967 році мав такий вигляд. Внутрішня частина – цегла без розчину, а зовнішня – забетонувана. Якби ми стали пробивати стіни, то цегла могла б впасти на останки і пошкодити їх. Народилася ідея достати все, що є, а потім скласти вилучене і превезене у нову труну. Керівництво району, області і вчені зголосилися з цією ідеєю.

Сьогодні (17 серпня) відбулася подія, коли ми цю роботу виконали – в труну були викладені всі останки І. Д. Сірка.

Здійснена ця робота була за записами і фотографіями Крилової, яка у 1967 році була присутня, коли останки із старої могили переносились на нове місце поховання.

Я сподіваюсь, що ми в останнє потурбували кістки цієї легендарної людини. Прагнемо все зробити по розуму, щоб до цього питання ми більше не поверталися.

...Коли ми ввійшли в склеп, я не міг навіть передбачити, що там може бути інший череп. Для чого Людмила Петрівна Крилова поклала туди череп досить молодої людини (до 30 років), для мене залишається загадкою. Якої епохи череп, що ми достали, важко сказати. Думається, що він міг трапитися, коли здійснювали поповнення у 1967 році. Людмила Петрівна була хорошим спеціалістом – археологом і істориком, а ось про покладений череп ніде не згадала у своєму звіті.

Доля вилученого черепа ще не вирішена. Він зберігається в університеті.

Я вперше займаюся цими роботами. Повинен сказати, що відчуваю всю відповідальність за те, чим ми займалися. Ми здійснили історичну місію – І. Д. Сірко спочиватиме із усіма своїми останками.

Нашій експедиції, яку очолює Л. Ф. Ковальова, - 28 років. Ми постійно копаємо, вивчаємо, пишемо, доносимо до людей про те, як жили наші пращури. Це дуже цікаво! Члени експедиції професійно підготовлені, щоб виконати ці роботи.

Під час вилучення із могили останків І. Д. Сірка я звернув увагу на ряд особливостей кісток. Вони свідчать про великі фізичні можливості Івана Сірка. При житті він зазнав ряд травм – поранення в боях. Все це знайшло своє відбиття в кістках. Саме це підтверджує, що ми мали справу із останками Івана Дмитровича. Отримані ним поранення занотовані у багатьох історичних довідках. А взагалі, вчені Дніпропетровського університету з усної проблеми готують велику наукову працю.

З приємністю хочу сказати, що під час нашої роботи нам ніхто не перешкоджав, лише прагнули всі допомогти. Відношу ці слова на адресу райдержадміністрації і робочої групи.

Ми раді тому, що з роботою справилися успішно.

Доводиться чути сьогодні, що із перепоховання робили якусь таємницю. Авторитетно повинен заявити, що такого не було. Все було відкрито, всі дієства проходили при зібранні великої кількості людей, зокрема були В.І.Соломаха, Л.Ф. Бурда та інші, велися кінозйомки. Не було ніякої таємниці, була буденна і в той же час відповідальна робота. Зі мною працювали такі члени експедиції Дніпропетровського університету та історичного факультету: В. Вікленко, випускники О. Ярошкевич, П. Лісничий, Д. Тесленко, В. Шамбуда, які забезпечили виконання поставленого завдання”.

А ось думка члена робочої групи, заступника директора міського краєзнавчого музею Мирослава Петровича Жуковського: “Бути на завершальній стадії перепоховання – для мене це велика честь. У свій час, коли ми з П.Ганжою порушували питання про допоховання, з великою натяжкою вірилося, що вдасться здійснити задумане. І лише в особі нинішнього керівництва району ми знайшли підтримку і задумане реалізувалося. Велика перемога розуму і відповідальності перед пам'яттю пращурів.

Робоча група на чолі із М. Г. Круковцем зробила все, щоб тема останків І. Д. Сірка знайшла своє логічне завершення. Я радий, що мені довелося взяти участь у вгамуванні таких патріотичних почуттів, що душа великої людини нарешті знайшла свій спокій. Нашим завданням тепер є вивчення історії, шанування наших пращурів”.

Археолог В. А. Ромашко готує до перепоховання останки Івана Сірка

**Члени робочої групи з перепоховання останків Івана Сірка.
Серпень 2000 рік**

Дніпропетровський історико-етнографічний музей ім. Д. Яворницького
 (назва музею)

Акт видачі

2000 р. 14. августа ми, що нижче підписалися, головний хранитель / (зав. фондами)
Буряк В.В. и Лисогор С.В. - начальники отдела технадзора упр-я
Культурно-образовательной, Ремашко В.А. - директор ДПУ, Киев, наук
 діючий на основі доручення № 543992 від 11. августа 2000 р. і по гарантійному листу
 від _____ 19____ р. за № _____, з дозволу Кабинета Ми-
нистеров України № 10429 від 22.06.2000 розпорядження директора музею приказ
№ 430 від 14.08.2000 р. 1580 склали цей акт в трьох примірниках в тому, що
 перший видав, а другий прийняв в постійне (тимчасове) на строк по захороненню
 користування такі предмети для _____

№ п. п.	Назва експонатів та їх короткий опис	Кількість	Облікові позначення	Збереження [стан речі]	Примітка
1.	<u>Череп І.І. Сірка</u>	1	<u>вр.хр. 4910</u>	<u>нижня частина</u>	<u>обделена</u>
2.	<u>Кость долової бер-</u> <u>цовой.</u>	1	<u>вр.хр. 6247</u>		
3.	<u>Позвонки першої и</u> <u>второй</u>	1	<u>вр.хр. 6248</u>	<u>срослися</u>	
4.	<u>Позвонки третьей и</u> <u>четвертой.</u>	1	<u>вр.хр. 6249</u>	<u>срослися</u>	
5.	<u>Ключица (левая)</u>	1	<u>вр.хр. 6250</u>		
6.	<u>Лопатка левой плече-</u> <u>вой кости</u>	1	<u>вр.хр. 6251</u>		
7.	<u>Лопатка правой плече-</u> <u>вой.</u>	1	<u>вр.хр. 6252</u>		
8.	<u>Кость грудная.</u>	1	<u>вр.хр. 6253</u>		
9.	<u>Хреб. шейный седьмой</u>	1	<u>вр.хр. 6254</u>	<u>во фрагментах</u>	
10.	<u>Беззубый зуб. Фрагмент</u>	1	<u>вр.хр. 6255</u>	<u>во фрагментах</u>	
11.	<u>Волокно головного</u> <u>мозга. Фрагмент</u>	1	<u>вр.хр. 6259</u>	<u>во фрагментах</u>	

Всього 11 (одиннадцать) предметів
 Видав: В.В. Буряк / С.В. Лисогор
 Приймав: В.А. Ремашко